

Stosunek pracy w Polsce – konspekt lekcji

Konspekt – część główna:

1. Temat:

Stosunek pracy w Polsce.

2. Cel główny:

Uczeń poznaje podstawy prawa pracy i umów cywilnoprawnych które regulują różne formy zatrudnienia.

3. Cele szczegółowe:

- Uczeń rozpoznaje różnicę między stosunkiem pracy a innymi formami zatrudnienia;
- Uczeń poznaje swoje uprawnienia jako pracownik;
- Uczeń potrafi podejmować świadome decyzje przy podejmowaniu pierwszego zatrudnienia;
- Uczeń czuje się pewniej jako osoba początkująca na rynku pracy i zdobywa umiejętności które ułatwiają poszukiwanie satysfakcjonującego zatrudnienia.

4. Metody pracy”

- „burza mózgów”,
- pogadanka,
- wykład,
- odgrywanie scen w parach.

5. Forma pracy

- zbiorowa oraz w parach.

6. Środki dydaktyczne

- materiały z załączników, tablica szkolna.

7. Przebieg zajęć

1. Nauczyciel rozpoczyna **burzę mózgów** – zadaje uczniom pytanie:

„Starasz się o pierwszą pracę – jakie są ważne informacje na które zwrócić uwagę w ogłoszeniu lub w czasie rozmowy kwalifikacyjnej?”

Odpowiedzi spisuje na tablicy.

2. Po zebraniu odpowiedzi od uczniów, nauczyciel zadaje pytanie:

„Jak można zostać pracownikiem?”

Odpowiedzi spisuje na tablicy.

3. Nauczyciel przedstawia zagadnienia z części I załącznika – *„Formy pracy”*

4. Pogadanka – nauczyciel rozpoczyna dyskusję - *jaka forma pracy jest według uczniów najkorzystniejsza dla pracownika, a jaka dla pracodawcy i dlaczego?*

5. Nauczyciel ponownie zadaje pytanie z pkt 1 i 2i uzupełnia wraz z uczniami ważne informacje na które trzeba zwracać uwagę poszukując pracy.

6. Praca w parach – uczeń A otrzymuje kartę A (część II załącznika) i jest kandydatem na pracownika, uczeń B otrzymuje kartę B (część III załącznika) i jest pracodawcą. Uczniowie przeprowadzają w parach uproszczoną rozmowę kwalifikacyjną.

7. Pogadanka – nauczyciel rozpoczyna dyskusję – jakich informacji brakowało w ogłoszeniu i czy udało się je uzyskać podczas rozmowy? Jak odbyła się rozmowa i jaki jest jej skutek? Czy oferta pracodawcy była zgodna z prawem?

8. Ewaluacja:

Nauczyciel zadaje pytania uczniom:

1. Czy dzisiejsza lekcja nauczyła Was czegoś nowego?
2. Czy idąc na rozmowę kwalifikacyjną będziecie wiedzieli jakie pytania zadawać przyszłemu pracodawcy?

3. Czy są jeszcze jakieś zagadnienia z zakresu pracy jakie chcielibyście poznać?

Załącznik:

Część I – Formy pracy

W Polsce funkcjonują różne formy zatrudnienia, niektóre objęte są Kodeksem pracy, inne prawem cywilnym czy gospodarczym. Warto je rozróżniać i wiedzieć czym się charakteryzują, aby podejmować świadome decyzje zarówno jako pracownik jak i pracodawca.

1. **Stosunek pracy – zatrudnienie na umowę o pracę:**

- umowa między pracodawcą i pracownikiem;
- reguluje je **Kodeks pracy**;
- umowa musi mieć formę pisemną i trzeba ją przekazać pracownikowi przed rozpoczęciem pracy;
- umowę o pracę zawiera się na okres próbny (do 3 miesięcy), czas określony lub na czas nieokreślony;
- jest objęta **normami godzinowymi** – standardowy *dzień* pracy ma 8 godzin, *tydzień* – 40 godzin, a normy te można ustalać w systemie zmianowym;
- pracownik może mieć **zadaniowy czas pracy** – oznacza to że sam decyduje kiedy ją wykonuje, wystarczy aby zachował odpowiednie normy godzinowe i wykonał przydzielone mu obowiązki w terminie;
- **nadgodziny** są obligatoryjnie dodatkowo płatne;
- pracownikowi przysługuje **urlop chorobowy**, udzielony na podstawie zwolnienia lekarskiego,
- pracownik ma prawo do **płatnego urlopu wypoczynkowego**(zazwyczaj od 20 do 26 dni w roku, w zależności od stażu) oraz do **płatnego urlopu macierzyńskiego i rodzicielskiego**;
- w zależności od trwania stosunku pracy, przy rozwiązywaniu umowy trzeba zachować **okres wypowiedzenia**, czyli „okres przejściowy” między ustaleniem iż pracownik przestanie wykonywać pracę, a jej faktycznym zakończeniem;
- prawo pracy wprowadza **ograniczenia** zwalniania osób w szczególnych warunkach – np. kobiet w ciąży, osób na wyjeździe wakacyjnym lub tych które są blisko emerytury,

- pracownik jest objęty **ubezpieczeniem zdrowotnym** (czyli pracownik jest objęty publicznymi usługami NFZ) i **społecznym** (czyli odprowadza się składki emerytalne do ZUS);
- konflikty między pracodawcą a pracownikiem, np. dotyczące wypowiedzenia umowy, mogą zostać przedstawione przed **sądem pracy**,
- prawo pracy stanowi, że nie można zawierać z tym samym pracownikiem wielu „krótkich” umów – jeśli łączny czas stosunku pracy wynosi więcej niż 33 miesiące albo umów będzie więcej niż 3, wówczas stosunek pracy uważa się za zawarty na czas nieokreślony.

2. **Umowa zlecenia:**

- umowa cywilna regulowana przez Kodeks cywilny, zawierana przez zleceniodawcę i zleceniobiorcę,
- zleceniodawca zleca wykonanie określonych czynności, a zleceniobiorca zobowiązuje się do dokonania ich, działając starannie,
- czas pracy, miejsce jego wykonywania, przyjęta forma komunikacji i zakres odpowiedzialności za obowiązki może być ustalona przez strony umowy,
- zleceniodawca jest **zobowiązany opłacić ubezpieczenie społeczne**, a ubezpieczenie **zdrowotne jest dobrowolne** (jeśli zleceniobiorca zgłosi że chce odprowadzać składki na takie ubezpieczenie, najczęściej zleceniodawca to uczyni, ale pokryje składkę z wynagrodzenia, czyli de facto je obniży),
- prawo nie nakazuje udzielenia zleceniobiorcy urlopów ani też nie ogranicza możliwości rozwiązania umowy w szczególnych warunkach.

3) **Umowa o dzieło:**

- umowa cywilna regulowana przez Kodeks cywilny, w której przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego **produktu**, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia,
- **dziełem** może być np. obraz, utwór muzyczny, artykuł prasowy, animacja, przeprowadzenie wykładu czy wykonanie drewnianego stołu,
- nie obowiązują normy czasowe ani stawki godzinowe,

- zamawiający nie jest zobowiązany opłacać żadnych składek z tytułu dzieła– ani zdrowotnych, ani społecznych (od 2021 roku jest obowiązek zgłaszania takich umów do ZUS, ale nie wiąże się z tym skutek finansowy),
- umowa może być rozwiązana według zasad z Kodeksu cywilnego, ale nie obowiązuje okres wypowiedzenia, ochrona osób w szczególnych warunkach czy zgłaszania się do sądu pracy.

UWAGA!

*W przypadku umów o pracę i umów o zlecenie, obowiązują stawki minimalne (czyli z góry określone najniższe możliwe wynagrodzenie, które trzeba wypłacić za pełny etat). W 2021 roku minimalne wynagrodzenie za pracę wynosi 2800 zł brutto, a minimalna stawka godzinowa dla umowy zlecenia wynosi 18,30 zł. W umowie o dzieło takie stawki nie obowiązują.

*Z uwagi na brak ochrony osób wykonujących pracę na umowie o zlecenie i dzieło (np. w zakresie okresu wypowiedzenia, urlopu czy opłacania składek), nazywa się takie umowy potocznie „śmieciowymi”. W polskim prawie pracy występuje zasada, że jeśli wykonywane przez osobę zadania mają charakter pracy (pomimo zawarcia umowy „śmieciowej”), to jest to stosunek pracy i prawnik może dochodzić zawarcia z nim odpowiedniej umowy zgodnej z przepisami. Oznacza to że Kodeks pracy wprowadza zakaz stosowania umów cywilnoprawnych zamiast umów o pracę.

*Od każdego wynagrodzenia pobierany jest także podatek dochodowy. Płatnikiem tego podatku jest pracodawca (zleceniodawca, zamawiający), co oznacza że to on nalicza podatek od wynagrodzenia i wysyła go do urzędu skarbowego. Określenie wynagrodzenia brutto oznacza więc pełną kwotę, jeszcze bez odliczenia podatku, dlatego kwota netto („do ręki”) jest niższa.

4. Własna działalność gospodarcza

- czyli własny biznes, inaczej mówiąc - zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły
- można zdecydować się na prowadzenie jednoosobowej działalności albo założyć spółkę z innymi osobami

- jednoosobową działalność można założyć przez internet w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, taka rejestracja jest bezpłatna i trwa jeden dzień
- w przypadku jednoosobowej działalności, każdy taki przedsiębiorca jest jednocześnie płatnikiem składek za siebie
- samodzielny przedsiębiorca może zatrudniać pracowników, sam reguluje swój czas i miejsce pracy, jednakże nie ma płatnego urlopu
- spółki handlowe (np. spółka akcyjna, spółka z ograniczoną odpowiedzialnością) są regulowane przez Kodeks spółek handlowych i każda z nich ma odrębne zasady funkcjonowania

Część II

Jesteś kandydatem na pracownika, poszukujesz pierwszej pracy w trakcie dziennych studiów, zajęcia na uczelni odbywają się w każdy poniedziałek, środę i piątek od 9:30 do 18:00. Znalazłeś ogłoszenie na portalu internetowym:

Wysyłasz CV (możesz wymyślić jego treść na podstawie swoich umiejętności) i zostajesz zaproszony na rozmowę kwalifikacyjną. Zaprezentuj się, zadawaj pytania, możesz też spróbować negocjować warunki pracy.

Część III

Jesteś pracodawcą – prowadzisz kancelarię prawniczą i poszukujesz studenta do prac biurowych, obsługi korespondencji, obsługi klientów i składania pism w urzędach. Wstawiłeś takie ogłoszenie na portalu internetowym:

Prowadzisz rozmowę kwalifikacyjną ze studentem. Chciałbyś aby wyrabiał on 40 godzin pracy tygodniowo, planujesz zawrzeć z nim umowę o dzieło, pierwsza stawka wynagrodzenia jaką chcesz zaoferować to 1700 zł brutto miesięcznie. Jeśli kandydat wyda Ci się warty podbicia oferty, możesz zaproponować umowę zlecenie i 2800 zł brutto miesięcznie.